

*J. g. Hutter Joan, prof. v p.
Glad S. Jurij Zg. L. Kungota*

Usta: Čelo leto 35 dn., pol leta
dla, čelo leta 9 dn. Izven jugoslavije:
Čelo leto 65 dn. Inzerati ali oznanila se
plačunajo po dogovoru; pri večkratnem
inzeriranju primerec popust. Upravišтво
sprejema naročila, inzerate in reklamacije.
Telefon interurban štev. 113

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Politična plačana v gotovini.

Štampa izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravišтво je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se
more govoriti vsak dan samo od 11. do
12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban štev. 113.

74. števil.

Maribor, dne 23. junija 1922.

Letnik XIV.

Polom nenačelne politike.

Tako je »Tabor« naslovil svoj z očitnimi neresnicami bogato zabeljeni, brezvebinski članek o muslimanski politiki. Ubogi »taboritski« čitatelji, ki morajo pozirati take neslanosti! Ne pade nam na um, zavračati vse te »taboritske« ocvirke, vendar pa moramo v obvestilo naše javnosti pribiti nekatera dejstva.

Muslimanska stranka je samonikel plod posebnih razmer od nekdanj samosvoje ponosne Bosne. Izrazita politična konstelacija bosanskih razmer je muslimane potisnila na skupno pot v obrambo svojih vsestranskih interesov. Pri tem je v prvi vrsti vplivala neurejenost agrarnih in socialnih razmer ter srbski čokorilovski šovinizem, ki je na vseh koncih in krajih izzival poboje in politične umore nad ubogim muslimanskim in katoliškim ljudstvom. V dokaz temu naj navedemo le dva strašna in tipična slučaja. V svoječasnih interpelacijah dr. Spahe na notranjega ministra smo čitali nezasišano nasilje, da je bila vsa muslimanska vas vpetljena, njeni prebivalci pa do zadnjega pobiti; ni se prizaneslo niti ženam in niti otrokom. V neki drugi interpelaciji pa je pokojni poslanec Fra Didak Buntič opisal strahovit slučaj umora v katoliški kmetijski hiši. Ponoči poklican iz samostana, je pok. frančiškan odšel v kmetjsko koč, kjer je našel v kotu na tleh čepeti z razbito čepinjo v mlaki krvi očeta družine, dočim so bili žena in otroci pretepeni na strašen način....

To je dovolj za karakterizacijo razmer. Že v bivšem narodnem predstavništvu so muslimani z ozirom na vse to ubrali primerno taktiko, da s svojo lojalno politiko napram Beogradu upravičene zahteve in pravice muslimanov, a da ne kompromitirajo svoje stališče relativne večine v Bosni. Kljub nekaterim maloštevilnim izdajcem (Šerif Arnautović, čigar skupina okrog »Domovine« igra približno enako nizkotno vlogo kot pri nas na primer samostojneži) se je posrečilo bosanski muslimanom organizirati enotno politično organizacijo.

Jugoslovanska muslimanska organizacija, ustanovljena v določen namen na široki podlagi v dosego do ločenega skupnega cilja, nima in ne more imeti v vseh posameznostih vsestransko izdelanega, versko-kulturnega, socialno-gospodarskega in političnega programa. Vsestransko ugotovljen program zahteva krepko diferenciacijo naglasitev najpestrejših nijans med strujami živega naroda. Tak program bi že v kali zatrl potrebo strnitev vseh moči v enotno fronto proti nasprotnikom. V tem se ravno pokazuje, kolikor toliko intuitivna zrelost muslimanskega kmeta, ki je v očigled preteče skupne nevarnosti združil svoje glasove z begovskimi in agovskimi.

V ustavotvorni zbornici je muslimanska organizacija, ki je odnesla iz volitev večino bosanskih mandatov nastopila po oportunistične taktike. Pustimo na strani vprašanje umestnosti tega in tega nastopa; dejstvo pa je da bi muslimani nikdar ne bili glasovali za centralistično ustavo ob navzočnosti Radiča v parlamentu.

Obžalovati je le, da so se pustili muslimani izrabiti kot važen jeziček na vagi v parlamentu proti svojim naravnim zaveznikom. Korist, ki so jo izvlekli za svoje volilce v verskem in gospodarskem oziru iz takega, njim naklonjenega položaja, ne odtehta politične škode, ki so jo prizadejali sebi in veliki večini jugoslovanskega ljudstva. Kot olajšujočo okolnost je treba upoštevati nasilno in brezobzirno politiko Pribičevića — Pašičevih čokorilovcev, ki so okrnili zbornico za skoraj 130 glasov.

V vladi sta bili zastopani obe struji. Dr. Karamahmedović je bil predstavitelj centralizma, dr. Spaho pa avtonomije. Dr. Spaho ni mogel in po danem položaju tudi ni smel zapustiti s svojimi pristaši od centralnega strankinega odbora začrtane smeri. Tako se je vedno bolj akcentuirala avtonomistična težnja v muslimanskem klubu in duhovi so se začeli deliti posebno po demisiji dr. Spahe. Vsi muslimanski poslanci zdravih idej in treznih socialno-političnih koncepcij so se začeli zbirati okrog dr. Spahe, dočim so nekateri konzervativni in nazadnjaški elementi podprli kapitalistično-centralistične težnje maloštevilnih ag in begov.

Na kongresu Jugoslov. muslimanske organizacije je ogromna večina legitimnih zastopnikov muslimanskega ljudstva ogorčeno obsodila politiko centralistov ter odobrila nastop dr. Spahe in ga izvolila za predsednika. Na podlagi tega, skoraj soglasnega sklepa zaupnikov bi morali kapitalistično-centralistični agi in begi izvajati skrajne posledice in položiti mandate v roke svojih volilcev. Tega poslanci iz stranke izločene manjšine niso storili, pač pa groze z ustanovitvijo nove muslimanske stranke. Z ozirom na tako situacijo ne bo prav nič čudnega, če slaboglasni Šerif Arnautović zbere teh par preostankov krog izdajalske sarajevske »Domovine«, ki jo vzdržuje vladni dispoz. fond. Toda po pameti in letih osiveli »generali brez vojske« ne bodo več komandirali muslimanskega ljudstva v žrelo centralističnih izkoriščevalcev.

Značilno za »Taboritsko« resnicoljubnost je, da Hadži Hafiz Ibrahim efendi Maglajlića, osivelega starčka, bolehnega in bledega dr. Karamahmedovića ter nervoznega in plešastega kratkovidnega Sakib Kor-

kuta policajdemokratski članar smatra za »mlade ljudi, ki so vsaj idejno obiskovali šolo evropskega parlamentarizma«. Risum teneatis, amici! ... Vsi ti centralistom k srcu prirasli »desničarji« so že davno prekorčili zenit idejne in telesne mladosti. Za Korkutov idejni nivo je še posebno značilen njegov nastop na novinarskem kongresu proti svobodi tiska. Zato pa se strinjamo povsem s »Taborom«, da je »s stališča principijelnega čiščenja dobro, da so se mladi, naprednejši elementi v muslimanski stranki« iznebili v vsakem oziru zaostalih in nazadnjaških starcev ter se oprijeli boja za avtonomijo Bosne.

Mladi in okretni dr. Spaho bo moral najbrž po kompas k »Taboru«, ki se vprašuje, kam jo bodo mahnil Spahovci: lai h Korošcu ali k Radiču? Ko bi Kamenarovičeva razkritja ne bila zmešala glave razboritim — »taboritom«, bi že lahko sami uganili, da se vedno bolj rastoča moč avtonomistov končno uveljavlja v pozitivnem smislu za skupen nastop proti sedanjemu strahovitemu režimu najreakcionarnejše policajdemokracije na svetu.

Končujemo z besedami muslimanskega poslanca Baljića:

»Badava sva podmetanja, badava klevetanja pravih i jedinih predstavnika JMO, ne mogu da pokolebaju ni jednom bos.-herc. muslimanu vjero i pouzdanje u nas, njegove sinove, kojima je narodu volja polazna tačka.

Jest, mi ćemo se boriti sa svakim, ko voli ovu državu, jest, mi ćemo raditi, da skrhamo ovaj nesnosni režim. Zato pružamo svojo roku i Srbini u Hrvatu i Slovenacu, koji hoće, da odahnu dušom u svojoj od zla i nevolje slobodnoj državi. Mi pružamo ruku svima onim velikim sinovima naše nacije, koji su se zalagali, koji su sav svoj vijek proveli u narodu za narodno Oslobođenje i Ujedinjenje, a danas su izključeni od saradnje ili su onemogućeni, da rađe na izradenju naše države, u kojoj bi sva braća bila podjednako zadovoljna.

Da, tudi mi se hočemo boriti ob rami vsakogar, ki ljubi to državo, ki dela na to, da se zruši sedanji neznosni režim balkanske žerjavščine. Oblika enotne fronte pa je dana v — avtonomističnem bloku.

Deželna banka in pokrajinski namestnik Ivan Hribar.

Deželna banka se bo preustrojila v hipotekno banko jugoslovanskih hranilnic. Te hranilnice naj bi zastopale samo regulativne hranilnice in bi se tudi ostali delniški kapital, kolikor ne pripada po likvidaciji deželne banke deželi Kranjski oziroma njenemu nasledniku, razdeli samo med omenjene hranilnice. — Proponentski odbor je izdelal statut, katerega je vlada odobrila. — Slo je samo še za razdelitev delniškega kapitala. Ker so pa nekatere hranilnice odrekle pristop, je proponentski odbor razdelil ta del delnic tudi zadržnim organizacijam. To pa ni bilo vseh gospodu pokrajinskemu namestniku, ministru Ivanu Hribarju, in je kratkotalno razrešil proponentski odbor dolžnosti, ki jih je prevzel po dekretu z dne 14. maja 1921. Gospod pokrajinski namestnik minister Ivan Hribar utemeljuje ta svoj odlok z dne 6. III. 1922 sledeče: »Ker proponentski odbor »Hipotekarne banke jugoslovanskih hranilnic« pri svojem poslovanju ni vpošteval moči in odredb in navodil in ni dano nobeno jamstvo več, da se preustroj Kranjske deželne banke izvrši po smislu sklepa deželne vlade za Slovenijo z dne 29. IV. 1921, sem odredil, da pokrajinska uprava sama zadevo končno uredi«. Proponentski odbor se pa ni uklonil pokrajinskemu namestniku ministru Ivanu Hribarju ter se pritožil na ministrstvo trgovine, češ, proponentski odbor ni podrejen pokrajinski upravi, ker so pravila že bila sprejeta, podrejen je ministrstvu, in je gospod pokrajinski namestnik minister Ivan Hribar v zmoti. — Ministrstvo je tudi ugodilo pritožbi proponentskega odbora, in telegrafičnim potom razveljavilo odredbo gospoda pokrajinskega namestnika ministra Ivana Hribarja. Toda ta se je zopet pritožil, in sedaj visi hipotekarna banka zopet v zraku, gotovo ne v korist zavodu, ki bi že zdavnaj moral poslovati.

Na zunanje izgleda tedaj ta afera jako jednostavno: nazorna diferencja med gospodom pokrajinskim namestnikom ministrom Ivanom Hribarjem in proponentskim odborom. — Toda ta stvar ni tako jednostavna, kakor izgleda na prvi pogled. Kakor skoraj povsod, tudi tu ne gre za stvarne razloge, gre za osebnost vprašanja. Gospod pokrajinski namestnik minister Ivan Hribar hoče postaviti za predsednika novi hipotekarni banki svojega prijatelja Dragotina Hribarja. — Proponentski odbor je pa mnenja, da ima ta gospod že toliko javnih mest, da bi moral od teh najmanj 50 odstotkov odložiti, ne pa še z enim mestom pomnožiti.

Ako bi pa pristopile združene organizacije, bi na ustanovnem občenem zboru hipotekarne banke gospod Dragotin Hribar kot kandidat propadel. Zaradi tega se je zdelo gospodu pokrajinskemu namestniku ministru Ivanu Hribarju potrebno razpustiti proponentski od-

bor, in vzeti vso zadevo v svoje roke. — Toda to pot se mu njegova nakana ni posrečila in ministrstvo ga je zavrnilo. Mislimo, da govorimo v smislu vse nepristranske javnosti, ako zahtevamo, da se zadeva te hipotekarne banke v najkrajšem času reši, ker ni nobenega povoda, da bi se stvar še nadalje zavlačevala, če nečemo smatrati te osebne kaprice in nakane gospoda pokrajinskega namestnika ministra Ivana Hribarja, kot tak upravičen povod.

Če hoče gospod Dragotin Hribar, predsednik kranjske hranilnice, upravni svetnik Slovenske banke, juž. železnice, drž. železnice, dolenske železnice, zveze industrijalcev itd., poleg svojega poklica kot tovarnar, postati še predsednik Hipotekarne banke, je to skrajna megalomanija, in je že zadnji čas, da napravi vsa naša resna in poštena javnost taki megalomaniji in nakupičenju toliko sinekur v roki enega človeka radikalno enkrat konec. — Tako ne gre naprej! Čiščenje se mora tudi tu pričeti — in sicer povsod, kjer se taka mesta v eni osebi kumulirajo.

Potem ne bo mogoče, da banke tako bogato subvencionirajo razne politične stranke v zgolj politične namene, ker ne bodo ti politični eksponenti po raznih bankah mogli v te namene zlorabljeni svoj vpliv. Koliko kulturnega in socialnega za ves narod blagoslovljenega dela bi se lahko s tem političnim denarjem napravilo, tako pa izginevajo milijoni in milijoni v zgolj politične, agitatorične namene, doseže se pa samo sovraštvo med narodom. Slučaj Kamenarović — Praprotnik nam kaže, da je prav za prav reprezentiral vso JDS stranko v Sloveniji samo Praprotnik. Kajti, če bi ta odmaknil svojo radodarno roko, bi JDS stranka morala kmalu likvidirati, ker njeni volilci bi je ne mogli po koncu držati. Zatorej proč s koriti, in sicer povsod v javnosti, pri vseh strankah, drugače bo ljudstvo to samo napravilo, takrat pa temeljito.

Politični položaj.

Obstrukcija v zbornici. Sprejetje nazadnjaškega volilnega zakona v parlamentu je imelo svojo predigro v burnih prizorih, kakršne morda še niso videli beograjski parlamentarci. Bolj kot kedaj prej je Radič s svojo skrajno škodljivo odsotnostjo zaslužil, da ga vlada nagradi z redom vseh rek v Jugoslaviji in ne samo z redom sv. Save. — Torkova seja se je imela začeti ob 4. uri popoldne, pa je bila otvorena, kakor je to ugotovil naš poslanec Barič, še le 9153 sekund pozneje. Trajala pa je do trideset na eno ponoči. Opozicija je sklenila preprečiti sprejetje tega skrajno krivičnega volilnega zakona s tem, da se seje sploh ne udeleži ter da tako povzroči nesklepnost v zbornici. Temu pa so se srbski zemljoradniki uprli in na ta način omogočili vladnim strankam do slabe zmage. To izdajstvo srbskih zemljoradnikov pokazuje zopet enkrat, da se jim sme zaupati le v toliko, kolikor Pašiču in Pribičeviću; torej — nič! Jugoslovanski klub, oba narodna socijalista in socialdemokrati so stavili 140 raznih vprašanj na predsedništvo ter s pritožbami nad zapisnikom skušali nagniti vlado, da sprejme upravičene zahteve opozicije, da se sprejme predlog volilnega zakona v smislu pravičnosti in enakopravnosti vseh slojev in plemen v državi. Zaman! Pašič-Pribičevićeva klika, v kateri je poosebljena najzahrbtnjša samovolja in najbrezobzirnejše nasilje, ni hotela upoštevati niti protest poslance Angelića, ki je v imenu enega dela poštenih demokratov ogorčeno protestiral proti teptanju ljudskih pravic. Opozicija se je končno odločila na hrupno obstrukcijo, potem pa je pred glasovanjem odšla iz zbornice. Nato je bil volilni zakon sprejet in zakonjeno novo nasilje nad ljudstvom.

Pašič daje izjave — o svoji zunanji politiki, pa ne parlamentu, temveč nekemu dopisniku ameriškega lista. Parlament zastoj čaka na poročila in pojasnila glede zunanje politike, Pašičevi »diplomati« so hodili na seje in konference, molče so odšli, molče so se vrnili tajno so se posvetovali in pri tajnih spletkah mislijo tudi ostati. Pašič daje izjave in ker se njegova zunanja politika na vse kriplje brani parlamentarne kontrole, si lahko mislimo, koliko je na teh izjavah. Kako Pašič govori, se je tudi že spoznalo v parlamentu. Stenogram njegovega zadnjega govora je zbudil veliko veselost, pred ameriškim novinarjem bi pa Pašičev »bidne ili ne bidne« izzval pravo presenečenje. To pa je seveda izostalo, ker je tolmač Pašičevo besedičenje »tako je bilo, tako je i to se zlorabi« pred tujim poročevalcem prestavljal v zapadno evropski smisel in formo. — Pa tudi drugače kaže Pašič nenavadno podjetnost. Na seji radikalnega kluba je izjavil, da je gotovo, da dobi on izvedbo volitev v svoje roke, če se vladna kolicija razbije.

Akcija proti zunanjemu posojilu. Dolarsko posojilo naše vlade, sklenjeno z Blerovo bančno skupino, se izpodbija celo z najvišjih, odgovornih mest in propaganda proti sklenjenemu posojilu se širi tudi v inozemstvo. Pravijo, da pobija in kritizira to posojilo v inozemstvu sam šef naše ekonomske in finančne propagande g. M. Stojadinović. Ta visoki gospod sedi v Parizu

in od tod navdušuje ves svet za naše gospodarstvo s tem, da na vso moč graja sklenjeno dolarsko posojilo. Posojilo se da grajati, pogoji so porazni, oblastniki so se zvezali s tujimi izkoriščevalci ter navalili državi in narodu strašno breme, graja pa ne sme izhajati iz tega mesta in na tak način, kot ga kaže Stojadinović, ki ina nalogo priporoča in ne do zadnjega kompromitirati naše državno gospodarstvo. Stojadinovića vodi gotovo zavist ali pa jeza vsled takega izgubljenega profita.

Afera princa Jurija je zakrita v tajinstveno meglo. Brzjavke, ki so ušle v javnost iz Pariza, odkrivajo le samo del koprene, ki pokriva to afero. Zanimivo je, da niti pariški listi ne smejo več prinašati obširnih poročil o Juriju. Le zanamci bodo zvedeli prav zanimive podrobnosti.

Po svetu.

Avstrija. Te dni je v Gradcu na zboru zaupnikov soc. demokratične stranke govoril dr. Oton Bauer o političnem in gospodarskem položaju Avstrije. Tekom svojih izjavanj je rekel, da je socialna demokracija pripravljena sodelovati na vsaki resni akciji za rešitev Avstrije. Ako se bo pa pokazalo, da zunanja pomoč ni resno mišljena in da sedanji vladni načrt sploh ne bo donesel trajnih uspehov, potem morajo delavske množice same prevzeti rešitev in Avstriji pokazati pot v Nemško republiko. Delavstvo mora, če treba, priključitev Nemčiji tudi izsiliti. Tisočglave množice so dr. Bauerju viharno pritrdjevale.

Čehoslovaška. Ko je posegel v parlamentarno debato glede dolgov naučni minister Šrobar ter začel govoriti v češkem jeziku, se je začel s klopi poslancev slovaške ljudske stranke velik ropot. Slovaški poslanci so zmerjali ministra: «Sramota Slovaku, ki ne govori slovaško!» Podpredsednik zbornice je zastoj miril, Slovaki so prekinjali govor ministra z neprestanimi medklci in hrupom.

Poljska. Vladna kriza še ni končana. Vsled opozicije levičarjev in raznih ugovorov s strani ljudske stranke je Praznowski odklonil mandat za sestavo nove vlade.

Volitve na Irskem. Po dosedanjih poročilih o volitvah na Irskem je bilo izvoljenih samo 21 pristaev angleško-irske pogodbe, od republikancev pa 31, delavske stranke 14, neodvisnih 10 in 3 člani poljedelske stranke.

Rusija. Berlinski list «Zeit» piše, da je dal Čičerin sledečo izjavo: «Med sovjetsko vlado in III. internacionalo ni nobene zveze, kakor ni zveze med belgijsko vlado, katere član je Vandervelde, eden izmed voditeljev II. internacionala, in II. internacionala. Politična vprašanja morajo pred gospodarskimi splošnimi stopiti v ozadje.» — Sovjetska vlada je sklenila pogodbo z Indo-Evropa-Telegr. družbo, vsled katere bo Rusija telegrafsko zvezana z Evropo preko Carigrada na eni ter s Perzijo in Indijo na drugi strani. Med Moskvo in Königsbergom je ustanovljen zrakoplovni promet trikrat na teden. Sprejemajo se tudi potniki. Ruska akademija v Petrogradu izdaja celo vrsto doslej še neobjavljenih spisov Puškina in tudi dozdaj neznan osnutek Dostojevskega romana «Zivljenje velikega grešnika».

Beleške.

Kampanja proti princu Juriju. O spletkah, ki se porajajo radi internacije princa Jurija, poroča «Jutarnji List» iz Beograda sledeče: «Radi vesti, ki se širijo o princu Juriju, vlada v Beogradu velika vznemirjenost. Vlada molči in ne daje nikakih informacij. Posamezni ministri so pričakovali, da bo Pašić v seji ministrskega sveta o tej zadevi natančneje poučil svoje tovariše, toda Pašić je molčal. . . . »Balkan« nadaljuje svojo ljuto kampanjo proti interniranemu princu in piše o njem na prostaški način: «Njegovih neumnosti se ni moglo več trpeti. Razljutilo so tudi prijateljsko francosko vlado, katero je spravil s svojim obnašanjem že večkrat v mučne neprimolike. Njegovi nastopi so nudili sliko psihopata, za človeško družbo neznosnega člana in protivnika svojega kraljevega doma. Naš narod ima izkušnjo, da se otroci čestokrat «vržejo» po stricah. Stric kraljeviča Jurija, drugi sin pokojnega kralja Nikole, pokojni kneževič Mirko, je bil slika svojega nečaka. Tudi on je delal radi svojih izpadov očetu težke skrbi; bil je violenten, batinal slugo, delal v Franciji razne skandale in bolehal za časa vojne na izredni megalomaniji, tako, da ga je kralj Nikita moral v Podgorici internirati. — Da nas Bog mili sačuva, da je kraljevič Gjorgje zasjed na prestolu države! tako je končal «Balkan» svoj članek, katerega bi morala oblast po tiskovnem zakonu takoj zapleniti, ker se v njem žali dinastija Karadjordjevičev. To se ni zgodilo. Domneva se upravičeno, da je bil napad v «Balkanu» inspiriran od vladnih krogov. Nekateri poslanci nameravajo v parlamentu postaviti predsedniku vlade vprašanje, kako si vlada tolmači pisavo «Balkana» in kaj je resnice na vesteh o princu Juriju. Koliko je znano, je princ Jurij že parkrat zahteval, naj se regulira njegov položaj na dvoru in v državi. Zahteval je dostojanstvo, pripadajoče sinu pokojnega kralja. V pismih, naslovljenih na kralja Aleksandra in Pašića je to zahtevo ponovil. Po smrti kralja Petra se mu je to obljubilo, položil je prisego vernosti novemu kralju, in ker se njegovih odnošajev ni uredilo, je v svojem ogorčenju pozval beograjske porodičarje na — dvabojo.

Usoda milijard za vojno odškodnino. Na seji odbora za izplačevanje vojnih odškodnin je povedal finančni minister, da je vlada od vojne odškodnine porabila v svoje namene okroglih 9 milijard kron. To poročilo je zbudilo veliko presenečenje in opozicija bo zahtevala, da se ta ogromna svota takoj vrne fondu za izplačevanje vojnih odškodnin po vojni prizadetim krajem in ljudem. Vlada, ki bi morala biti parlamentu odgovorna, porablja brez vsake kontrole na lastno pest v svoje posebne, tajne svrhe silne milijarde. V drugih državah, kjer je še količjak parlamentarizma in kjer se poslanci zavedajo svoje časti in dolžnosti, bi taka

vlada zletela čez noč, pri nas se pa vlada v tem drži, da iz samovoljno nagrabljene in prisvojene državne imovine ustvarja in redi glasovalno mašino iz poslancev vladnih strank. Ti ljudje niso izgubili samo smisla za parlamentarizem, temveč tudi za moralno, so pa pri tem še tako drzni, da grozijo Zagrebu in celi opoziciji z nekakimi pretorjanci in korobači.

Ministri valijo krivdo drug na drugega. Na interpelacijo zemljoradniškega poslanca Moskovljevića o pomanjkanju soli je finančni minister opravičeval monopolno upravo, češ, da ni kriva, ker so edini vzrok pomanjkanja slabe prometne razmere, ki onemogočujejo reden dovoz. Monopolska uprava baje soli ne dobi in zato je nedolžna. Finančni minister Kumanudi je demokrat, prometni minister Stanić pa radikal in zato si mečeta polena pod noge. Nesposobna sta oba, taki izgovori so pa na dnevnem redu v okrepitev sijajne vidovdanske ustave. — Če poslanci prometnega ministra interpellirajo, je čisto gotovo, da se bo ta izgovarjal na finančnega ministrskega tovariša, češ, da mu ne izda potrebnih kreditov. Gotovo je pa tudi to, da demokrati in radikalni verižniki in špekulanti uživajo vso pomoč in vso podporo demokratske monopolne uprave, kakor tudi radikalnega prometnega ministristva.

Trgovski debut g. ministra pravde. Minister pravde g. dr. Lazar Marković je počastil s svojim obiskom zagrebški zbor ali velesojm in «Slobodna Tribuna» mu z uvodnikom v 212. številki takole prigovarja na vso vneto in zanimanje za trgovino in razstavo: «Gospod minister pravde se je tako vživel v svojo nedavno vlogo namestnika ministra trgovine, da od same trgovine pozablja na pravdo. Dospel je, da si ogleda zbor (razstavo) do zadnje malenkosti, da se razgovarja s podjetniki in politiki, da drži govore, da se da izpraševati, — do tega pa le ni prišel, da bi se bavil z delom in poslom svojega delokroga. — Dr. Lazar Marković je v svojem govoru pri otvoritvi zbora rekel tudi to-le: «Priznam, da od države zbor ni imel dovolj podpore». Mesto, da afektira tako iskrenost, je bilo mnogo boljše, da gospod minister pravde sam sebi prizna, da je njegova podpora pravdi ali pravici v naši državi, posebno pa še v Hrvatski in Slavoniji, globoko pod zadostnim. Nadalje je v svojem govoru obljubil, da bo z živimi besedami onim, v Beogradu opisal napake dosedanjega postopanja in potrebo, da se drugače dela. Obljubil je to v istem času, ko je v svojem resortu lastne napake dočkal do kulminacije ter vsem odvzel zadnjo nado, da se bo popravilo. Mi bi zahtevali od gospoda ministra pravde ne besed, ne obljub, temveč dela; pred vsem pa, eno delo in to je, da se gospod minister umakne s svojega mesta. Ker ta gospodin ruši našo pravnost, uničuje naša sodišča, goni v prepad konsolidacijo naše države in sporazum med Hrvati in Srbi — — — »

Kaj vse potrebuje beograjsko velesrbstvo. Pred vsem seve pameti, nato pa te-le stvari, ki jih navajamo iz «Služb. voj. lista» št. 2., t. 1.: mengela, steklova, gevinđazena, šnajdajzena, lajber, fujklobena, šrajfcigera, vinkle, pajšner, falzhamere, aufklinge, štiftvajle, falboke, baljvan faloge, suntrače, faloge, rajcere, šrafštoke, kirnere, borače, cirkle, vinklajbe, bruslojere, bleh, ramfajle, fajklobne, špicangle, duršlage, šliht-hoble, simshoble, burjije, ciklingstogle, šregmase itd. — Kdor nam razjasni to «srbščino» dobi «čaršijski marjaš». In ti ljudje si še nekaj domišljujejo v vlogi «kulturnega» gospodarja med «nekulturnimi» sužnji!

Dnevne novice.

Katoliški shod za šmarsko, rogaško in sosedne dekanije se vrši v nedeljo, dne 7. julija pri sloveči cerkvi Sv. Roka nad Šmarjem. Na shodu bodo govorili o sedaj za nas Slovence najbolj perečih vprašanjih gg. narodni poslanci in več drugih odličnih gospodnikov — mladinskih organizatorjev. Šmarski katoliški shod obe ta mnogoštevilno udeležbo našega vernega ljudstva in obilne sadove za prihodnost in našo boljšo bodočnost!

Dr. Korošec ima na praznik Sv. Petra in Pavla dne 29. t. m. na Gomilskem politično zborovanje.

Kriza v vladi menda ne bo izbruhnila tako kmalu. Edina sprememba je, da bosta namesto obeh muslimanskih ministrov stopila v ministrstvo 1 radikal in 1 demokrat (Davidovič). Žerjav je vendar padel. Afera Žerjav—Jadranska banka ima dalekosežne posledice. Vsi beograjski listi obsojajo Žerjavovo korupcijo. Klika Žerjav—Kukovec je izgubila ves ugled. Niti Pribičević ne mara več «mladinov». Sedaj gre, kdo bode Žerjavov naslednik. Po vseh prilikah bo menda zasedel to mesto zagrebški Wilder. Reisner bi rad prišel na vrsto, a v Beogradu smatrajo Reisnerja kot preomejenega. Hujšega udarca slovenski demokrati ne bi mogli doživeti, kot če bi Reisner postal minister. Javna tajnost je, da je profesor Reisner tisti, ki ni prav nič storil za nižje uradništvo. Da bi odbil atentat na bedne poduradnike in da bi v vladni demokratski stranki vsaj en korak storil za te reveže v državni službi, za to slavni g. Reisner ni imel «vremena». Minister Reisner bi bil škandal, nov škandal na Balkanu! Rekonstrukcija kabineta bo izvedena, a kurz bo ostal stari. Pašić in Pribičević bosta še nadalje komandant!

Volilni zakon je sprejet. Vladna večina ga je sprejela, čeravno je tudi med demokrati močna struja, katere še je v klubu ostro borila proti temu volilnemu zakonu. Nov volilni zakon izključuje male, opozicijske stranke. Kandidature ne bodo več nosile firme stranke, ampak bodo osebne okrajne kandidature. Izvoljen bo tisti kandidat, ki bo pripadal stranki, katere bo dobila količnik in če bo dobil v okraju vsaj relativno večino. Noyo je v tem volilnem zakonu tudi določilo, da sme en kandidat kandidirati v dveh okrajih in se mu bodo šteli glasovi obeh okrajev (srezov) kot gla-

sovi enega okraja. Pri demokratih sta dve struji: ena s Pribičevićem vrši tajne zveze s Pašićem in radikali, a druga grupa demokratov, koji stojita na čelu Andjelič in Magovčević, je zastopala stališče, da mora volilni zakon stati na stališču čistega proporca. Tudi vse opozicijske stranke so odklonile volilni zakon, kakor so ga sklenili radikali in večinski demokrati. Zakonodajni odbor je zakon sprejel tudi v specialni debati. Volilni zakon so radikali vsled tega forsirali, ker hočejo biti za vsak slučaj pripravljeni, da lahko «odmah» razpišejo volitve, čim pride ugodna prilika. Te prilike pa še danes «nema». Za našo stranko na Slovenskem in v Dalmaciji novi volilni zakon ni neugoden, a drugače stoji stvar na Hrvatskem in v Slavoniji ter Bosni. Slovenski demokrati so se pa le s težavo uklonili novemu volilnemu zakonu. Iščejo zveze z Deržičevo skupino in menda tudi z SKS. Kedaj bodo volitve, se še danes ne more trditi z vso sigurnostjo. A pripravljeni moramo biti!

Državni proračun za leto 1922-23 pride te dni v razpravo v narodni skupščini. Nekaj časa bo vladal ex-lex, ker je izključeno, da bi do 1. julija — ko potečejo dvanajstine — bil proračun pod streho. Menda bo Kumanudi «tražil» kako izvanredno «pooblaščenje» preko 1. julija. Debata bo trajala gotovo do 15. julija. Vsi klubi se pripravljajo z govorniki, opozicija pa s težkimi kanoni. Proračun znaša izdatkov 6.693.447.864 dinarjev. O proračunu še bomo pisali. Del radikalov je pripravljen kljubovati Kumanudiju. A kako razmere kažejo, bo proračun gotovo sprejet.

Pribičević se boji sodišča. Imunitetni odbor je imel te dni razpravljati o izročitvi Stojana Protića sodišču in sicer na tožbo ministra Pribičevića. Vlada pa ni hotela, da pride do sklepčnosti, zato pa tudi njeni poslanci niso prišli na sejo, ki se je morala odgoditi. — Znano je že, da je Stojan Protić svojčas s težkimi obtožbami razkrinkal Pribičevića kot državnika, ki je bil v tesni zvezi z morilci pok. ministra Draškovića. Sedaj, ko bi se morala izkazati resnica o teh težkih obdolžitvah, Pribičević se skriva za imunitetni odbor, kjer imajo njegovi prijatelji večino in ki nočejo izročiti Protića sodišču. Mnogo je gnilega v državi Danski.

Baš ga ne damo, piše beograjski «Balkan» — g. Svetozarja Pribičevića. Pred nekoliko dnevi je nastopil «Balkan» v sporu med Veljkovićem in Pribičevićem odločno za Svetozarja Pribičevića z besedami: «Ne damo vam kot žrtev niti Pribičevića. »Oproščamo mu njegove pogreške», pravi «Balkan», «ker Pribičević ne more biti proti Zagrebu, ker se ni rodil v — Zagrebu, kakor tudi ni bil proti Pešti, ker se ni rodil v — Pešti. On ne more biti proti Zagrebu, ker je ravno v njem preživel svojo mladost, kakor ne more biti proti Budimpešti, kjer se je naučil Tiszinih metod proti Hrvatom.» «Balkan» zabičava Zagrebu, naj si dobro zapomni, da je v Zagrebu blizu 700.000 južnih Srbijancev. Cel ta «Balkanov» članek mrgoli neumnosti, a višek budalosti je v stavku: «Mi Srbi smo storili vse mogoče, da povdemo Hrvatsko izpod jarma v svetovni hram Slave in Svobode in Poštenja», ki se zove država SHS. Na ta zadnji stavek «Balkana» pristavlja «Hrvat» štev. 690 sledeče: «Mi (Hrvati namreč!) nismo našli v tem hramu ne svobode, ne poštenja, ampak batinaštvo, verolomstvo ter nepoštenje, s katerim je prevaril Pribičević — Hrvate. Našla je vreča krpo — a «Balkan» — Pribičevića!

Politični procesi so posebna specialiteta policajdemokracije. Proti znanim osebam iz nekdane javne in oblastno dovoljene komunistične stranke so pogromi na dnevnem redu. Policija se poslužuje raznih provokaterjev, da ljudi obdolži raznih tajnih «zvez» z domačimi in tujimi komunisti. Tako so v Splitu aretirali več bivših komunistov, med njimi tudi ženske, pod pretvezo nekaj tajnih zvez, ljudje bodo trpeli mesece in mesece po zaporih, dokler jih ne osvobodi kak proces, ki bo današnjemu režimu pripravil novo sramoto. Poslancu Djakoviću v Sarajevu bodo začetkom prihodnjega meseca napravili proces. Aretiran je bil po vidovdanskem atentatu v Beogradu in ko beograjska policija proti nje mu ničesar ni mogla najti, ga je predala sarajevski policiji z nalogom, naj ona nekaj poišče. — Danes je prav lahko priti v zapor, zadostuje, da je človek od sedaj ali od poprej znan kot nasprotnik vladne politike in takoj se najdejo stvari in zveze, ki ga osumničijo, kako da-leč bo taka «pravda» pripeljala, je pa seveda drugo in prav težko vprašanje.

Take Jonesku, bivši rumunski ministrski predsednik, je dne 21. t. m. nenadno v Rimu umrl. — Take Jonesku je bil med rumunskimi državniki morda edini prijatelj Srbov. Že v balkanski vojni je z vso žilavostjo zastopal stališče, naj se Rumunija z orožjem v roki postavi ob strani Srbije proti Bolgarom. S svojo idejo je tudi prodril in s tem zadal hud udarec jugoslovanski ideji. Tudi v svetovni vojni je igral važno vlogo za aktivno udeležbo Rumunije na strani antante. Pod njegovo vlado in z njegovim sodelovanjem se je sklenila rodbinska zveza med našim in rumunskim vladarskim domom. Znano je, da je rumunski kralj prisilil kabinet generala Avareska na demisijo in da je proti vsem parlamentarnim pravilom izročil sestavo nove vlade pok. Jonesku, ki je imel komaj malo peščico poslancev za seboj. Take Jonesku je nato odgodil parlament in brez parlamenta izvršil važen političen akt vojne in rodbinske zveze Rumunije z našo državo. Pri ponovnem sklicanju parlamenta je dobil on in njegovo delo nezaupnico od ogromne večine poslancev ter se je moral umakniti Bratianu, ki je sedaj rumunski ministrski predsednik in po svojih delih znan neprijatelj Srbov, zlasti v banatskem vprašanju. — Take Jonesku je v svojem stremljenju, da v korist velesrbstva prepereči uresničitev jugoslovanske ideje, začasno uspel. Toda trajnosti nje-

govo delo ne bo imelo, kakor jo ne more imeti nobeno masilje. Jugoslavija bo končno vendarle zmagała.

Prevelika modrost naših carinarov. V Slovenskih goricah so letos črešnje obrodile v toliki meri, da ljudje ne vedo kam z njimi. Da so davki veliki, občuti naš kmet pri svojem praznem žepu v toliki meri, da že ne ve, kje in na kakšen način bi si prislužil kakšno boro kronico. Pa je carinarna v Mariboru — bržčas po modrih predpisih iz Beograda ali pa po lastni pameti — dognala, da sme posamezna oseba v lačno in prepotrebno Avstrijo poslati le 30 kg sadja. Trgovci torej ne morejo nakupovati črešenj, naše ljudstvo z otroci vred jih je pa že sito čez mero, torej je najbolje, ako segnemo tisoči vagonov v Jugoslavijo, nego bi našim kmetom prinašali lep in obilen dohodek. Da vre radi tega med potrpežljivim slovenskim narodom, je umevno, in s takim početjem se na najboljši način goji vroča »ljubezen« do naše nove države, ki res na »izbore« način skrbi za dobrobit svojih izžetih davkoplačevalcev. Res bi se preobilica črešenj dala porabiti za žganje, toda takšno podjetje je proti dnevnemu plačilu 8000 K pravcati šport, katerega se ne marajo udeležiti niti bogatejši podjetniki. — Naj torej, če že vse gnije pri nas, gni-jejo tudi črešnje!

Za učitelje, dovršene učiteljske in bogoslovce. Ministrski svet je odločil, da se pozovejo učitelji, učiteljski, ki so dovršili svoje študije in bogoslovce vsako leto od 1. julija tega leta za tri mesece na kadersko službovanje za dobo velikih počitnic. Ta naredba velja in je polno močna tako dolgo, dokler ne izide novi zakon o ustroju vojske. Bogoslovci se bodo tri mesece vezali po raznih bolnicah, učitelji pa bodo kot klečepalno vneti centralisti ob najlepši čas — sladkih ter brezskrbnih velikih počitnic. Vsak dobi enkrat svojo nagrado.

«Kmetijski list» je v svoji zadnji številki napisal sam sebi spričevalo — lažljivosti. V listnici uredništva obljublja, da v bodoče ne bo več priobčeval laži. — Lažnik se spreobrne, kadar se v jamo zvrne.

Romarski vlak k Mariji Pomagaj dne 10. julija t. l. bo šel iz Maribora ob 6. uri zjutraj in pride v Ljubljano ob pol enajstih. Za državno železnico od Ljubljane naprej še nimamo voznega reda. Ko še tega dobimo, objavimo celoten vojni red. V splošnem se je treba držati navodil, ki jih objavimo v naslednji notici. Ali bo toliko udeležencev, da bo treba deliti romanje v dva dela, še danes ne moremo reči, pač pa bomo mogli to objaviti že v ponedeljek. Južna železnica je dovolila na svoji progi iz vsake postaje do Ljubljane polovično ceno, na državni železnici od Ljubljane do Otočja pa bo treba zopet plačati celo karto. Tako bo stala cela vožnja iz Maribora do Otočja in nazaj okoli 207 K. Karto do Ljubljane in nazaj si kupi vsak romar na tisti postaji, kjer vstopi. Dobil jo bode, ako pokaže romarsko legitimacijo, ki jo izda romarski odbor. Za karto od Ljubljane do Otočja pa morajo romarji naprej poslati znesek 18 din. in 5 din. še za romarsko legitimacijo, torej skupaj 23 din., na Romarski odbor v Mariboru, Cirilova tiskarna. Ta bo vsem romarjem doposlal te vozne karte že na dom, da se ne bo treba potem na postajah muditi z razdeljevanjem kart kakor lani. Uljudno torej prosimo vse tiste, ki se mislijo romanja udeležiti, da nam najpozneje do 2. julija pošljejo znesek 23 din., da jim moremo pravočasno doposlati legitimacije in karte za vožnjo od Ljubljane do Otočja in nazaj v Ljubljano. Mali otroci, ki jih ima kdo v naročju, ne plačajo nič, večji otroci do 10 let pa plačajo ravnotako kakor odrasli.

Zanimivosti iz Dobrne pri Celju. Glavna sezona se je začela. Godba že igra po dvakrat na dan. So dunajski, baje prvovrstni igralci toda jugoslovanski gostje se spodtikajo, češ, Svabov nočejo poslušati. Pa nekaj čisto novega in za občino jako koristnega imamo, namreč: Naredbo pokrajinske uprave za Slovenijo o odmeri in pobiranju občinskih davčin od postelj za prenočevanje tujcev v občini Dobrna pri Celju v letu 1922. Na podstavi sklepa občinskega odbora z dne 18. decembra 1921 pobira zdaj občina Dobrna pri Celju v korist obč. zaklada od vseh postelj, ki se v smislu par. 16, točke a) obrtnega reda, oddajajo obratno. Kogar to zanima, naj pogleda Uradni list št. 61 z dne 10. junija 1922. Da je ta naredba velikanskega pomena za občino si lahko vsakdo misli.

Grožnje in denar. Sklep kongresa Jugoslov. muslimanske organizacije v Sarajevu je strašno zadel centraliste in Velesrbijance. Udarec je bil tako strahovit, da se beograjska porodica še sedaj ni zavedla iz omotice. Preko »Novega lista« groze dr. Spahu, da bo odslej imel Beograd svobodne roke proti muslimanom. Z druge strani pa skuša vlada podkupiti muslimansko duhovščino s tem, da je stavila na razpolago 36 milijonov kron za povišanje njihovih plač, ki so itak znatno večje kot pa beraške plače katoliške duhovščine. — Toda centralistom bo kmalu odzvonilo in grožnje in denar so le slab udarec v vodo.

Katoliška procesija sv. R. T. v Beogradu. V nedeljo že pred 9. uro dopoldne se je v Krunski ulici, pred katoliško cerkvijo, začelo zbirati mnogoštevilno občinstvo. Točno ob 10. uri je svečana procesija krenila iz cerkve po Krunski, Frankopanovi, Kralj Milanovi in Studenički ulici, odkoder se je vračala zopet v cerkev. Na čelu procesije je svirala vojaška godba in oddelek pehote kraljeve garde ter po ena četa vsakega beograjskega polka. Za vojaštvom je korakal oddelek orožništva in podčastniške šole. Za njim so se razvrstile v belo oblečene deklice, ki so trosile cvetje po ulicah in zvončkale z malimi zvončki. Izza baldahina z Najsvetejšim in duhovščine je stopal kraljev odposlanec polkovnik Todorović. Nato so se vrstili predsednik parlamenta dr. Ribar, minister verstva dr. Krstelj, general Grujić in dolga vrsta vernikov obeh spolov. Procesijo je zaključil oddelek vojaštva in orožništva. Na voglu vsake ulice je stal lično okrašen oltar, kjer je po opravljenih molitvah duhovščine oddalo vojaštvo strelno salvo iz pušk. Tudi ugodno vreme je zelo vplivalo na slavnostno razpoloženje in lepoto velpomembne cerkvene slavnosti.

Zandar ubil podčastnika vojne mornarice. Iz Boke Kotorske javljajo, da je ustrelil dne 11. t. m. zandar od posadke v Tivatu poveljnika krova Eduarda Vardijana. Vzrok uboja je bila zandarjeva tajna ljubezen do Vardijanove zaročenke. Zandarja so prijeli in ga predali sodišču.

Pozabljeno v vlaku. Dne 4. t. m. je v vlaku na progi Kotoriba—Pragersko neka ženska pozabila kratek ženski površnik. Dotična se naj zgleda pri J. Klinc v Strnišču pri Ptuj, bar. 47, kjer dobi površnik vrnen.

Deček se je izgubil. Učenec Ivan Hojnik, 13. let star, sin Ivana in Ivanke Hojnik, stanovnikov na Zvabu, pošta Ivanjkovci se je pred 6 tedni izgubil in ga dosedaj ni bilo mogoče izslediti. Če je komu o otroku kaj znano, prosita starša za poročilo.

Na Gomilskem uprizarimo s šolsko mladino dne 25. junija t. l. ob 16. uri v prostorih Gasilnega doma kaj mični in šaljivi igrokaz »Povodni mož« v treh dejanjih s petjem. Vsi prijatelji šolskega odra so uljudno vabljeni.

Iz Maribora.

Bolniki »evakuirajo« mariborsko bolnico. Slučajno smo izvedeli, da je uprava mariborske javne splošne bolnice pričela včeraj z odslavljanjem vseh onih bolnikov, ki niso na smrt bolani in ne čakajo na operacijo. V »Jutru« z dne 21. t. m. toliko opevana akcija dr. Kučkovca za rešitev slovenskih bolnic je kronana z vidnimi »uspehi«. Upravniki slovenskih bolnic stojijo pred praznimi blagajnami, deficit svojih proračunov in pred tirjatvami liferantov, — bolnike, te reveže, pa postavljajo na ceste; to je nadvse žalostna posledica upravne centralizacije. Škandal vseh škandalov pa je, da se v času, ko privatna inicijativa snuje otroško bolnico in porodišnico, ruši obstoječa bolnica, ki je pod vodstvom izkušenih zdravnikov bila doslej ponos severne Slovenije. Le tako naprej, saj boste Slovenijo na ta način čim prej »izenačili« z Makedonijo.

Na zavodu šolskih sester v Mariboru se je otvorila danes razstava, ki bo trajala še 24. in 25., kakor je bilo že naznanjeno. Razstava je letos jako razširjena ter kaže velikanski napredek v vsakem oziru. Od ročnih del otroškega vrta do zadnje stopnje na učiteljsko si zamore občinstvo ogledati, kaj je ustvarila pod skrbnim vodstvom učiteljic marljivost učenk ozir. gojenk v risanju in ročnem delu tekom tega šolskega leta. Opa-

zvalci bodo lahko občudovali krasne slike pokrajin in tihožitja, pa tudi nastanek posameznih slik, ki je prav natančno razviden. Od ročnega dela so na vseh stopnjah zastopana okusno izdelana najraznovrstnejša ročna dela. Kdor hoče kaj lepega videti, naj ne zamudi, pogledati si to krasno razstavo, ki kaže velikanski napredek učenk pod vodstvom šolskih sester.

Okrožna orlovska tekma v Mariboru se vrši v nedeljo, dne 25. t. m. dopoldne in popoldne. Dopoldne tekmujejo Orli in naraščaj od pol osmih dalje. Prične odsek Maribor. Popoldne tekmujejo Orlice od dveh dalje. Ob ednajstih je seja okrožnega sveta. Tekma se vrši na vrtu semenišča. (Koroševa ulica, vhod je skozi dvorišče v Gosposki ulici). Vabljeni so, da si ogledajo tekmo vsi, ki hočejo tehnično in organizatorično delovati v telovadni organizaciji. Naj nihče ne zamudi te prilike! Dela je veliko, delavcev pa malo. Bog živi! — Okrožni predsednik.

Izid mature na drž. moškem učiteljsko v Mariboru: z odliko je maturiralo 7 gojencev, uspešno je napravilo maturo 24, ponavljalni izpit čez dva meseca ima 14 gojencev, 1 kandidatinja eksternistinja je padla za 1 leto, 3 so med izpitom izstopile.

Stavba Zadrzne gospodarske banke v Mariboru ne da miru »Taboritom«. Zdaj povprašujejo, zakaj se stavbe še ni pričelo. Mi pa pravimo prvič: Pri Zadrzni gospodarski banki so priprave za stavbo v polnem teku, kar bi lahko »Taboriti«, če niso slepi, tudi videli. Drugič si usojamo gg. »Taboritom« uljudno povedati, da se naj za stavbo Gospodarske banke čisto nič ne brigajo, pač pa naj pozovejo vse demokratske banke, da kmalu začnejo z zidanjem. Posebno jim priporočamo Trgovsko banko in Praprotnikovo Unionbanko, da gresta z lepim vzgledom naprej in da posebno zadnja tiste svote, ki jih je dozdaj trosila za nepotrebne demokratske liste in organizacije, obrne za pozidavo lastne hiše v Mariboru. Tu se ponuja »Taboru« še zelo hvaležno polje, zato pa naj zanaprej na tem polju skače in pleše!

Iz samomorilnega namena je pretekli ponedeljek skočil raz dravski državni most v Dravo neki Vinko Jurak, poklicu mesar. Ker ni nikjer dobil službe kot mesarski pomočnik, je opravljal službo delavca in ker je na uro zaslužil samo 10 K, kar mu ni zadostovalo je sklenil končati svoje življenje. Predno se je odločil do tega koraka, je še spil en liter vina. Pri svojem skoku v Dravo je imel posebno srečo, kajti zgodilo se mu ni ničesar, ostal je nepoškodovan. Rešilni oddelek ga je spravil v bolnico, katero je pa kmalu zapustil. Je to prvi slučaj, da se samomorilec, ki je na isti način, kakor Jurak, namreč s skokom v Dravo raz mariborski državni most skušal končati svoje življenje, ni zgodilo nič hudega. Bil je le nekoliko omamljen.

Izvanredni dogodki v Studencih pri Mariboru. Dne 20. t. m. okrog 21. ure so se odigravali v Studencih izvanredni dogodki. Pekrska požarna bramba je priredila h godu svojega poglavarja, sedanjega gospod. župana Kaloha bakljadc s 14 lampijoni in z godbo na čelu. Takoj se je nabrala velika množica radovednežev, naktar se je ista začela pomikati s hruščem in truščem od gostilne »Pri beli zastavi« po Pekrski cesti na županov dom, kjer so se vršile razne godovne ceremonije in ob koncu se je množica z godbo vred vrnila k gostilni »Pri beli zastavi« in tudi tečaj čustitala gospej Papeš k njenemu imendanu. Od tukaj se je množica pomikala naprej po ulicah in cestah in se pozno v noč vrnila zopet k imenovani gostilni in obhajala slovesnost goda čez polnoč. Krog 2. ure zjutraj so se med igranjem godbe vračali uniformirani požarniki na svoje domove. K temu naj pripomnimo sledeče: Ali je umestno v tako kritičnih časih delati tak dirindaj, ko premnogi niti skorjice kruha nimajo? Nadalje so se vse častitke izročile le v blaženi nemščini, le h koncu se je slišal samo eden živijo, ker menda »Heil« klicati niso upali. H koncu naj bo še dodajana opazka, da so se mnoge manjce upravičeno jezile na ta socijalistični pohod, kar so im s svojim truščem zbudili otroke s spaj: V obče se pa v Studenci večkrat pojavijo kaki nočni plitki, ki s svojim razgrajanjem, alii bo tega kmalu konec.

Podružnica SDZ v Mariboru ima dne 26. junija ob 17. uri v telovadnici čč. šolskih sester v Mariboru svoj izredni občni zbor. Odbor.

Lajtersberška slavnost. Lajtersberško izobraževalno

LISTEK.

Gladiatorji.

Druga knjiga. — Anteros.

(116. nadaljevanje.)

Placid je bil bistrega razuma in naglih misli. V hipu se mu je zasvetilo. Valerija ga je ukanila in ušla s sužnjem —

Udarec je bil težek, pa streznil ga je. Naglo je stopil nazaj po hodnikih, si ohladil glavo in lice v mrzli vodi in se vrnil v obednico.

Z očmi in z nosom in vkjub vsemu, kar se mu je pripetilo, še tudi z jezikom, je poskušal in preiskoval ostanke vina v čaši —. Toda strup je bil tako dobro pripravljen, da ni puščal prav nobenega sledu v vinu.

Polagoma je gledal jasneje in mislil mirneje, ko so se mu vračale telesne moči. Bolj in bolj se mu je utrjevalo prepričanje, da je Valerija zamenjala čaše. Da je kupil pravi strup, o tem ni dvomil niti za trenutke. Tudi ni bilo misliti, da bi bil Petoziris iz gole hudomušnosti prodal kako opojno tekočino namesto smrtnega strupa.

Veselo ga je, da je njegova krepka narava premagala strupene učinke usodne pijače. Zares, začarano je bilo njegovo življenje, da mu smrt ni mogla do živnega, ne na bojnem polju, kjer ji je tolikokrat čudežno ušel, in ne v strupeni čaši —. Če bi se bilo bati, je premišljeval, da bo strup še le čez nekaj časa storil svojo pogubno delo, kar mu ga ostaja za svoje posle, za zabavo in za maščevanje. »Dokler živimo, živimo!« je bilo tribunovo geslo in če bi mu bila odločena le še samo ena ura življenja, bi

to edino uro skrbno porazdelil med ženske, vino in hudobije.

Naglo in hladnokrvno je preudaril svoj položaj kot da je na bojnem polju in poveljuje svojo kohorto proti upornim Judom. Nocojšnja noč ga bo dvignila ali pa vrgla. Gladiatorji bodo vsak čas tukaj. Eska je gotovo že pri cezarju in ga je ovadil. Kako da še ni prišel kak centurion s svojo četo ter ga vklestil in odpeljal? Vsak trenutek utegne priti —

Ali naj beži, dokler je še čas? — Kaj? Ali naj res izgubi sijajno bodočnost, ki mu je tako blizu? — Ne! Kljuboval bo, kakor je kljuboval že marsikakemu viharju. — Brezobzirnemu človeku nikdar ne manjka sredstev. — Ako pobegne, bi s tem priznal svojo krivdo. Ako ga najdejo samega, brez brambe, nič hudega slutečega, bo to močen dokaz njegove nedolžnosti. In še koristno bi bilo zanj, če pride v neposredno bližino cezarjevo. In če je pri cezarju, kaj je laže, ko obdolžiti sužnja izdajstva, prepričati cezarja, da je hotel suženj s svojo ovadbo uničiti svojega gospodarja. Še smejal se bo stari dobrodušni požeruh, ko bo čul o zastrupljeni čaši, in noč se bo razvila v popivanje in veseljačenje.

Vmes pa bo opazoval, kake priprave delajo v palači za obrambo. Če bo slaba in nezadostna, bo poskušal, da pride v zvezo s Hipijo. Njegova navzočnost v palači bo znatno olajšala napad. — Če pa bo videl, da je računati na hud odpor, bo moral posvariti zornike in napad bo treba preložiti. V najhujšem slučaju še vedno more rešiti lastno glavo, če izda svoje zaveznike in izroči Hipijo in gladiatorje v gotovo smrt.

Vest se mu je zbudila pri tej misli. Pa kmalu jo je udušil s svojim sebičnim modrovanjem. Kupil je gladiatorje za visoko ceno, si je pravil, njegovi so bili in pravico je imel storiti z njimi, kar je hotel. Tudi če bi ga navse-

zadnje našli pri večerji s temi ljudmi — pobegnil bi naravnost k cezarju in jih žrtvoval —

In Mariamna mora vsak čas priti. Že zdavnaj bi morala biti tukaj. Naj pride kar hoče, v njeni družbi hoče še preživeti eno uro, pol, četrto urice —

Ko je tako razmišljal in naročal priprave za večerjo, ga je videl Eska iz svojega skrivališča, smrtnobledega, prepadlega, kakor iz groba vstalega —

Pozno je že bilo, solnčna ura že dolgo ni več kazala časa in suženj, ki je štel ure na klepsidri* je naznanil, da bo že skoraj minila prva nočna straža.**

Z njim je prišel Automedont, s sklonjeno glavo in potuhnjenimi pogledi, ves plašen in nezaupen, kako bo sprejel njegov poglednik neugodne novice —

Vsikdar je bilo nevarno sporočiti Placidu, da so njegove nakane spodletele. Mirno in hladno je sicer poslušal taka poročila, pa prej ali slej je gotovo izlil nad takim nesrečnim sužnjem svojo jezo.

Tribunov obraz se je razjasnil, ko je vstopil njegov vozač. Dvolično pa je znal prikriti svojo nepotrpežljivost celo pred svojim sužnjem.

»Ali si previdno ohladil konje?« je vprašal s skrajno malomarnim glasom.

Automedontu se je odvalil kamen.

»Jako previdno, plemeniti zapovednik!« je odgovoril. »Oarses je šel kos pota peš in nikogar nisem imel pri sebi na vozu vso pot po flaminjski cesti in sužnji se bodo koji vrnili in Damasip, o gospod, ne bodi jezen — Damasip —, bojim se, da sem ga pustil mrtvega na cesti.«

* Vodna ura. Tistikrat se niso poznali ur na kolesje. Iz posode, na dnu preluknjane, je kapljala voda in njena padajoča površina je kazala potek časa. Posebej za to določeni suženj je pazil na uro. Po dnevu so računali čas po solnčni uri, po solnčnem zapadu pa po vodni.

** Pri Rimljanih so delili noč na štiri straže.

društvo priredi na svoj glavni praznik sv. Petra in Pavla, dne 29. junija svojo slavnost na posestvih gg. Murausa in Pelela na Košakih po sledečem vspredu: Ob pol 3. uri pri kapeli Matere božje pete litanije z govorom. Ob pol 4. uri igri »Prepirljiva sosed« in »Boljševik«, nastop mariborskega orlovskega naraščaja, ribolov, licitacija, prodaja cvetlic in prosta zabava. Sodeluje godba katoliške omladine v Mariboru. Preskrbljeno bo z izbornimi pijačo in izbranimi jedili. Ker je čisti dobiček namenjen za društveni dom, se prostovoljni prispevki hvaležno sprejemajo. Vse prijatelje poštene zabave uljudno vabi odbor.

Uradovanje davčnega urada v Mariboru. Od 26. junija dalje uraduje davčni urad v Mariboru ob delavnikih ob pol 8. do pol 14. ure. Blagajna posluje ob delavnikih od pol 8. do 13. ure, odnočno ob sobotah od pol 8. do pol 13.

Naznanilo!

Naznanjam, da sem otvoril!

v Mariboru, Slovenska ulica št. 16

≡ **ново mlekarstvo** ≡

kjer se dobi vedno dobro mleko za otroke in drugi mlečni izdelki po zmerni ceni.

Cenjenim odjemalcem se priporoča

2-2 254 Jos. Golob.

Občni zbor slovenjebistriške podružnice Slovenskega plan. društva, se vrši, dne 24. junija t. l. ob 8. uri zvečer v prostorih gostilne Petra Novak v Slov. Bistrici.

Posestvo 1 1/2 orala, hiša, hlevi, sadonosnik se proda. Tratnik Andej, Vrtna ulica št. 5, Pobrežje pri Mariboru. 273

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 294 do 300 K, francoski frank stane 26 do 26,40 naših kron, Za 100 avstr. kron je plačati 1,98 do 2,02, za 100 čehoslovških kron 584 do 590, za 100 nemških mark 93 do 96 in za 100 laških lir 1484 do 1496 jugoslovanskih kron. V Curihu znaša vrednost naše krone 1,75 centima (1 centim — 1 vinar). Od zadnjega poročila je vrednost naše krone narasla za 2 in pol točki.

V restavraciji Narodni dom, lep solnčnati vrt in fino urejeno kegljišče vedno na razpolago.

Pred ogledalom more vsakdo vsak dan opaziti, kako se lepše in mlajše izgleda, ako se uporablja lekarnarja Fellerja že čez 25 let priljubljena in priznana sredstva za lepoto: Fellerova »Elsa« pomada za lice, Fellerova »Elsa« Fenchina pomada za rast las (2 lončka ene vrste teh pomad skupaj s poštnino 80 K,) Fellerovo »Elsa« lilično mlečno milo, najboljša »milo lepote«, 4 kosi poštnine prosto 120 K. Eugen V. Feller, Štubica donja, Elztrg št. 341, Hrvaško. pom

KISOVA KISLINA 80% kemično čista

ima na zalogi ter edino zastopstvo za Slovenijo

GOSPODARSKA ZVEZA, r. z. z o. z. LJUBLJANA PODRUŽNICA V CELJU
Razlagova ulica 1.

Ima vedno na zalogi lepo zdravo koruzo, oves in vse mlevske izdelke, kakor tudi špecerijsko in kolonijalno blago po najnižji ceni. Kupuje dobro ohranjene balone od kis. kisline (vsečina 30-60 l) in plača po najvišji ceni. Dalje preskrbuje vsakovrstne poljedeljske stroje, kakor: mlatilnice, čistilnice za žito, trijerje, slamoreznice, raznovrstne pluge, preše za sadje in grozdje, dalje vsakovrstna najboljša in najzanesljivejša semena, kakor tudi umetna gnojila, katere ima vedno na zalogi centrala v Ljubljani. 2-6 271 Postrežba točna in solidna.

III. emisija delnic Jadranske banke d.d. v Beogradu.

Izvršujoč sklep rednega občnega zbora delničarjev od dne 27. maja 1922, objavlja podpisani upravni svet

povišanje delniške glavnice od K 120,000.000 = Din. 30,000.000

na K 240,000.000 — Din. 60,000.000

z izdajo novih

nom. K 120,000.000 = Din. 30,000.000 t. j. 300.000 kosov delnic po nom. K 400 = Din. 100

s pravico na dividendo za leto 1922.

Emisija novih delnic se bo provedla pod sledečimi pogoji:

1. Delničarji imajo pravico, da na vsako staro delnico optirajo po eno delnico III. emisije po tečaju K 640 = Din. 160 plus 5% obresti od 1. januarja do 30. junija 1922. (K 16 = Din. 4) od kosa, plačljivo pri podpisu.

2. Z delnicami, ki jih stari delničarji ne bodo optirali, razpolaga upravni svet na ta način, da jih odstopi v prvi vrsti delničarjem, ki žele nadaljnjih delnic preko prvenstvene pravice, a potem tudi nedelnicarjem.

Cena neoptiranih delnic je določena na K 760 = Din. 190 plus 5% obresti od 1. januarja do 30. junija 1922. (K 19 = Din. 4,75) za kos in se mora plačati ob priliki priglasa.

Kar bode podpisano in vplačano preko števila neoptiranih delnic, se bode repartiralo, a preostala položena vplačila se bodo vrnila.

3. Delničarji, ki hočejo izvršiti svojo pravico opcije, morajo predložiti svoje stare delnice v svrhu prežigosanja v času od 15. do 30. junija 1922. pri blagajnah:

a) Jadranske banke d. d. v Beogradu ali pri njenih podružnicah v Cavtatu, Celju, Dubrovniku, Ercegovem, Jelsi, Korčuli, Kotoru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Metkoviću, Sarajevu, Splitu, Šibeniku in Zagrebu;

V BEOGRADU, dne 14. junija 1922.

b) Jadranske banke d. d. v Trstu ali pri njenih podružnicah na Dunaju, v Opatiji in Zadru;

c) Banke in štedionice za Primorje d. d. na Sušaku ali pri njenih podružnicah na Rijeki in v Bakru;

d) Frank Sakser, State Bank, New-York;

e) Banko Yugoslavo de Chile, Valparaiso, Antofagasta, Punta-Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Isti zavodi sprejemajo tudi priglasa izven opcije.

4. Razlika med nominalno vrednostjo in emisijskim tečajem novih delnic pripade po odbitku stroškov emisije rednemu rezervnemu fondu banke.

5. Delničar, ki ne bo v predpisanem roku priglasil prava opcije in izvršil vplačila, izgubi opsijsko pravico.

6. V svrhu zavarovanja III. emisije je osnovan poseben sindikat.

Član sindikata more postati po določenih pogojih vsak delničar, ki ima ali zastopa najmanj 1000 delnic.

Kdor želi pristopiti sindikatu, naj se obrne na Upravo sindikata pri Centralnem uradu Jadranske banke v Ljubljani, kjer se lahko poduči o podrobnih pogojih za pristop.

ČISTA BILANCA

31. decembra leta 1921.

Aktiva

Pasiva

	Dinarji		Dinarji			Dinarji		Dinarji	
BLAGAJNA:					DELNIŠKA GLAVNICA			30,000.000	—
a) gotovina	22,792.073	62			REDNI REZERVNI FOND			15,000.000	—
b) žiro račun pri Narodni banki	6,100.695	58			VLOGE:				
c) kuponi	9.133	77	28,901.902	97	a) na knjižice	63,430.998	41		
VALUTE			1,838.478	07	b) na tekočih računih	192,286.007	60	255,717.006	01
MENICE			85,401.267	02	UPNIKI:				
DEVIZE			1,201.912	26	a) reeskompt pri Narodni banki	2,000.000	—		
LASTNI VREDNOSTNI PAPIRJI			61,243.790	86	b) ostali upniki	194,805.937	01	196,805.937	01
KONZORCIJALNI POSLI			1,591.939	58	GARANCIJE			19,203.889	85
DOLŽNIKI:					PREHODNE POSTAVKE			4,245.705	34
a) denarni zavodi	74,304.156	03			ČISTI DOBIČEK LETA 1921			4,522.986	14
b) ostali dolžniki	245,649.896	71	319,954.052	74					
DOLŽNIKI ZA GARANCIJE			19,203.889	85					
NEPREMIČNINE			6,158.290	—					
INVENTAR			1	—					
			525,495.524	35				525,495.524	35

Upravni svet Jadranske banke d. d. v Beogradu:

Predsednik upravnega sveta:

FRANJO DUBOKOVIĆ l. r.

Ravnatelj:

Č. KAMENAROVIĆ l. r.

član upravnega sveta.

Primerjali s knjigami ter našli v redu:

NADZORSTVENI SVET:

JANKO JOVAN l. r.

GUSTAV PIRC l. r.

Dr. Otokar Rybář l. r.

V BEOGRADU, dne 31. decembra 1921.